

REZOLUCIJA BR. 3447 (XXX) UJEDINJENIH NACIJA

(usvojena 9. prosinca 1975.)

DEKLARACIJA O PRAVIMA INVALIDNIH OSOBA

Generalna skpština

Imajući na umu obavezu koju su preuzele države-članice na osnovu Povelje Ujedinjenih nacija da poduzimaju zajedničke i posebne akcije u suradnji s Organizacijom u cilju poboljšanja životnog standarda, punog zapošljavanja i uvjeta za ekonomski i socijalni progres i razvoj,

Ponovo potvrđujući svoju vjeru u ljudska prava i osnovne slobode i u principe mira, dostojanstva i vrijednosti čovjeka i socijalne pravde proklamirane u Povelji,

Podsjećajući na principe Opće deklaracije o pravima čovjeka¹⁰, Deklaracije o pravima djeteta¹¹, i Deklaracije o pravima mentalno retardiranih¹², kao i na već usvojene standarde društvenog progressa u ustavima, konvencijama, preporukama i rezolucijama Međunarodne organizacije rada, Organizacije za prosvjetu, nauku i kulturu Ujedinjenih nacija, Svjetske zdravstvene organizacije, Dječjeg fonda Ujedinjenih nacija i ostalih odgovarajućih organizacija,

Podsjećajući također na Rezoluciju 1921 (LVIII) Ekonomskog i socijalnog savjeta od 6. svibnja 1975. o suzbijanju invalidnosti i rehabilitaciji invalidnih osoba.

Ističući da je Deklaracija o socijalnom progressu i razvoju¹³ proklamirala potrebu za zaštitom i obezbjeđenjem

staranja i rehabilitacije fizički i mentalno hendikepiranih osoba,

Imajući u vidu potrebu za sprečavanjem fizičke i mentalne invalidnosti i pomaganjem invalidnim osobama da razvijaju svoje sposobnosti u najraznovrsnijim oblastima i aktivnostima i unapređenjem njihove integracije što je više moguće u normalan život,

Svjesna da pojedine zemlje u svojoj sadašnjoj fazi razvitka, mogu da ulože samo ograničene napore u tom cilju,

Proklamira ovu Deklaraciju o pravima invalidnih osoba i poziva na poduzimanje nacionalne i međunarodne akcije kako bi se obezbijedilo da se ona koristi kao zajednička osnova i okvir za zaštitu ovih prava:

1. Izraz »invalidna osoba« podrazumijeva svaku osobu koja nije u stanju da sama osigura u cijelosti ili djelomično potrebe normalnog individualnog i/ili društvenog života, uslijed invalidnosti bilo urođene ili ne, u pogledu svojih fizičkih ili mentalnih sposobnosti.

2. Invalidne osobe trebaju uživati sva prava istaknuta u ovoj Deklaraciji. Ova će se prava dati svima invalidnim osobama bez ikakvog izuzetka i bez razlike ili diskriminacije na osnovi rase, boje kože, pola, jezika, vjeroispovjesti, političkih ili drugih mišljenja, nacionalnog ili društvenog porijekla, bogatstva, rođenja ili ma kojeg

drugog stanja koje se odnosi ili na samu invalidnu osobu ili na njenu porodicu.

3. Invalidne osobe imaju prirodno pravo na poštovanje svoga ljudskog dostojanstva. One, bez obzira na svoje porijeklo, prirodu i težinu svoje invalidnosti, imaju ista osnovna prava kao i njihovi sugrađani istog uzrasta, što u prvom redu i iznad svega podrazumijeva pravo na pristojan život, što je moguće normalniji i puniji.

4. Invalidne osobe imaju ista građanska i politička prava kao i sva ostala ljudska bića; član 7 Deklaracije o pravima mentalno retardiranih odnosi se na svako eventualno ograničavanje ili gušenje tih njihovih prava.

5. Invalidne osobe imaju pravo na odgovarajuće osposobljavanje da bi postali što je moguće samostalniji.

6. Invalidne osobe imaju pravo na liječničku psihološku i ostalu stručnu brigu, uključujući i protetička i ortopedska sredstva, na zdravstvenu i društvenu rehabilitaciju, obrazovanje, stručno osposobljavanje i zapošljavanje, materijalnu pomoć, savjetovanje i druge usluge koje će im omogućiti da razvijaju svoje sposobnosti i vještine do maksimuma i ubrzati proces njihova uključivanja ili ponovnog uključivanja u društvo.

7. Invalidne osobe imaju pravo na ekonomsku i socijalnu sigurnost i pristojan životni standard. Ona imaju pravo, prema svojim sposobnostima, da dobiju i zadrže zaposlenje ili da se bave nekim korisnim, produktivnim i unosnim zanimanjem, kao i da se uključe u sindikate.

8. Invalidne osobe imaju pravo na to da se njihove specijalne potrebe uzimaju u obzir u svim fazama ekonomskog i društvenog planiranja.

9. Invalidne osobe imaju pravo da žive sa svojim porodicama ili usvojiteljima i da sudjeluju u svim društvenim, kreativnim ili rekreativnim aktivnostima. Nijedna invalidna osoba ne smije se podvrgavati, ukoliko se njenog boravišta tiče, diskriminacijom postuku, izuzevši kada to zahtijeva njen interes. Ako je boravak ovih osoba u nekoj specijaliziranoj ustanovi neophodan, okolina i uvjeti života u njoj moraju biti što sličniji onima ostalih građana.

10. Invalidne osobe imaju pravo na zaštitu od svake eksploatacije, diskriminacije, zlopotrebe ili degradacije putem pravnih propisa i postupaka.

11. Invalidne osobe moraju biti u mogućnosti da koriste kvalifikacionu pravnu pomoć, kada se ista pokaže neophodna za zaštitu njihovih ličnosti i vlasništva.

Ukoliko se protiv njih povede pravosudni postupak, zakonski tretman primijenjen na njih mora voditi u najvećoj mjeri računa o njihovu fizičkom i mentalnom stanju.

12. Potrebno je konsultirati invalidske organizacije u svim stvarima koje se odnose na prava invalidnih osoba.

13. Potrebno je što potpunije, svim mogućim putovima, upoznavati invalidne osobe, njihove porodice i organizacije s pravima sadržanim u ovoj Deklaraciji.

UN Nr 3447 RESOLUTION: DECLARATION OF THE RIGHTS OF DISABLED PERSONS

Summary

Here is a translation of the United Nations General Assembly Resolution adopted in the December 1975. on the Declaration of the Rights of the Disabled Persons.

Preveo s engleskog dr S. Mašović